

TEKNOLOGIA

Eraginak kontrolatzen

DIANA FRANCO EGUREN

Gizakiok harremanetan gaude gure artean eta bizi dugun ingurunearekin; egiten dugun guztiak eragina du, onerako zein txarrerako. Sortu dezakegun eragin negatiboa murrizteko norberaren balioak, kultura, harremanak eta aukera materialak erabakigarriak izaten dira.

Askotan pentsatu izan dut teknologia-ren neutraltasun faltan, hau da, teknologia sortzen dutenek eragin zehatz bat bilatzen dutela, euren mundutarkeriari lotua, zenbaitetan oso begi-bistakoa ez bada ere. Baina sortzailearen helburuetatik harago, erabiltzaileok ere beste zentzu bat eman diezaiokegu tresnari. Nire aitak, adibidez, plastikozko botiletan zulotxoak eginez baratzerako ureztagailuak sortzen ditu.

Telegram sortu zuenean, Pavel Durovek esan zuen pertsonen arteko komunikazioan askatasuna bilatzen zuela. Beharbada, erabiltzaileak minbera izan zitekeen informazioa partekatzearen eraginetatik aske mantentzeko aukera. Helburu hori lortzeko pribatutasuna beharrezkotzat zuen (pribatutasuna hirugarrenekin datuak partekatzeko orduan behintzat, Telegramek ez baitu berezkoa muturretik muturrerako babesa, horretarako txat sekretuak sortu behar dira). Baina Telegramen ere bada eragin kaltegarria sortzen duen edukirik: bortizkeria, modu askotariko esplotazioa, bazterkeria, gorrotoa... bultzatzen duena. Eta hor dago gatazka: erabilera modu batzuek izan dezaketen eragin negatiboak beste erabilera positibo guztien gainetik egon beharko luke? Europako Batasunak 2022. urtearen amaieran onartutako Zerbitzu Digitalen Legearen arabera, Interneteko plataforma handiak agintariekin eta Justiziarekin "krimenari eta delinkuentziari" aurre egiteko elkarlanean aritu beharko liratekete. Eta bide horretan, Frantziako agintariak diote Durov-ek ez duela ezer egin, horregatik atxilotu dute.

Telegram erabiltzeko arrazoi asko dago. Argi dagoena da eremu digitala oso kontrolagarria dela, jarduera guztiak arrastoa sortzen duelako. Eta Telegram moduko sistema zentralizatueta, arrasto horrek eman dezakeen informazioa kontrolatzea eragin handikoa da. ●

NAZIOARTEA

Telegram jo-puntuan Frantzian

AXIER LOPEZ

Telegrameko sortzaile eta kontseilari delegatu Pavel Durov larunbatean atxilotu dute Parisetik gertu dagoen aireportu batean bere jet pribatutik jaistean. 39 urte eta nazionalitate frantziarra eta errusiarrak ditu Durovek, eta Dubain bizi da azken urteotan. Iruzurra, droga-trafikoa, ziber-jazarpena, krimen antolatua edo terrorismoaren apologia bermatzea egotzi dizkiote. AP agintziaren arabera, Frantziako fiskaltzako iturriak aipatuta, Telegramek ez ditu "bere plataforman antolatuta dauden talde kriminalak" baztertzen, eta ez du kolaboratzen delituak ikertzen dituzten agintariekin.

"Telegrameko CEOak ez du ezer ezkutatzeko, eta sarri bidaiatzen du Europan barrena. Zentzugabea da plataforma bat edo haren jabea plataforma horretan beste batzuek egindako gehiegikerien erantzule izatea" adierazi du Telegramek. "Mundu osoan ia mila milioi erabiltzailek erabiltzen dutela Telegram komunikaziorako eta informaziorako bitarteko gisa", gaineratu du. Konpainiak Europar Batasunaren arauak betetzen dituela dio, eta azpimarratu du mezuak seguruak direla "enkriptatuta daudelako", eta ez duela erabiltzaileei buruzko "informaziorik jasotzen, ezta ematen ere".

Telegramek Dubain du egoitza nagusia. 2013an sortu zuten Pavel Durovek eta bere anaia Nicolaik. Pavel Durovek, Zuckberg errusiarra ezizenaz ezagunak eta Interneteko konfidentzialtasunaren defendatzaile gisa aurkeztuak, Errusiatik alde egin zuen 2014an, berak sortutako VK sare sozialean Errusiako oposizio politikoak zeuzkan komunitateak ixteko eskaki-

zunak betetzeari uko egin ostean. *Forbes* aldizkariaren arabera, 13.000 milioi eurotik gorako dirutza du Durovek.

Whatsappen berehalako komunikaziorako plataforma alternatibo nagusi bihurtu da Telegram azken urteotan, are gehiago Mark Zuckerbergen multinazionalak jaso dituen salaketa eta kondena ugarien ostean, gardentasun eza eta datu pertsonalen erabilera okerragatik. Adibidez, 2023ko maiatzean Metari (Whatsapp, Facebook eta Instagramen jabea, besteak beste) 1.200 milioi euroko isuna jarri zion Datuak Babesteko Irlandako Batzordeak pribatutasuna urratzeagatik. Datu pertsonalen ustiapen mertzenarioagatik multinazional estatubatuarren aurka agertu da Telegram, eta bere burua nabarmentzeko "erabiltzaileen pribatutasunarekiko errespetua" azpimarratzen du, nahiz eta sistema zentralizatueta izan eta ez dituen defektuz bere mezuak muturretik-muturrera zifratzen. Telegram hainbatetan adierazi du ez duela inoiz bere erabiltzaileei buruzko informaziorik emango, "marra gorriak" zeharkatu eztean. Telegrameko agintariak, noski, ezartzen dute lerro horien kolorea.

Telegram hainbat tira-bira izan ditu justiziarekin azken urteotan. Azkenetako bat martxoan izan zen, Espainiako Estatuan. Santiago Pedraz Auzitegi Nazionalako epaileak Telegram guztiz blokeatzea eskatu zuen, Mediaset, Atresmedia eta Movistar Plus enpresek hala eskatuta, Telegrameko "kanal batzuetan egile eskubi-deek babestutako edukia partekatzen zelako". Azkenean, zentsura saiakera erretiratu zuen epaileak. ●